

ต้นตระกูลของ ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร

เป็นไทยเชื้อจีน ไม่ใช่มลายู
ไม่ใช่ลูกหลานพระยาไทร
และพระยากันตัน

The ancestors and the mother of
Thao Thepkasattri Thao Srisunthorn
were Thai-Chinese, non-Malayu,
and were not descendant
of Praya Sai and Praya Kelantan.

เอกพล มโนสุนทร

บทคัดย่อ

ประวัติต้นตระกูลและมารดาของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร ในงานสัมมนาประวัติศาสตร์ถาวร ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2539 อ้างอิงจาก 1) หนังสือท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร ของ ชูมนรภัยพิจารณ์ กล่าวว่า พระยากันตันสามีเชื้อมาน้องสาวพระยาไทรคือ ต้นตระกูลฝ่ายบิดาของท้าวเทพสตรีท้าวศรีสุนทร แต่บันทึกการสำรวจแหลมมลายูของ Alexander Hamilton พ.ศ.2262 เป็นหลักฐานว่า พระยากันตัน และครอบครัวไม่มีตัวตนในประวัติศาสตร์ 2) หนังสือพงศาวดารเมืองถลาง กล่าวว่า มารดาท้าวเทพกระษัตรีคือ หม้าเสียแขกเมืองไทรลูกมะหุมเฒ่า ปัจจุบันขยายผลว่า หม้าเสียนับถืออิสลาม เป็นลูกหลานพระยาไทร ดังนั้นท้าวเทพกระษัตรีต้องนับถืออิสลามตามมารดา แต่หลักฐานปฐมภูมิยืนยันว่า 2.1) ท้าวเทพกระษัตรีเป็นไทยลูกจีนนับถือพุทธ ดังนั้นหม้าเสียไม่ได้นับถืออิสลาม (ตาม หะดีษ 495) 2.2) หม้าเสียลูกมะหุม ไม่ใช่ลูกหลานพระยาไทรเพราะ มะหุมคือ ที่ฝั่งศพ หรือ ชายที่ตายแล้ว 2.3) จดหมายของ Forrest, Light, Scott และท้าวเทพกระษัตรี กล่าวว่า เมืองถลางและบ้านท้าวเทพกระษัตรีอยู่ที่เมืองท่าเรือ ตำบลปากคลอง ท้าวเทพกระษัตรีต้องดูแลหม้าเสียวัยชรา เมื่อหม้าเสียเสียชีวิต ต้องปลงศพที่เมืองท่าเรือ ดังนั้นสุสานหม้าเสีย ตำบลเทพกระษัตรี ไม่ใช่เรื่องจริงในประวัติศาสตร์ถาวร 2.4) จดหมายเหตุบาทหลวงฝรั่งเศส เปิดเผยความจริงว่า หม้าเสียเป็นคนไทยพูดภาษาไทย

Abstract

Ancestors and the mother of Thao Thepkasattri and Thao Srisunthorn from the 2nd History of Thalang Seminar Reports 1996 based on: 1) The book of Thao Thepsattri, Thao Srisunthorn by Khun Norapaipicharn (Wai NaThalang) said that Praya Kelantan is father's side great-grandfather of Thao Thepsattri, Thao Srisunthorn. But Thalang Island exploration records 1718 of Alexander Hamilton reveals the fact that Praya Kelantan doesn't exist in history therefore his family and his descendants do not exist in Thalang history as well. 2) The Chronicle of Thalang said that Masia, Malayu widow from Maungsai, is a daughter of marhum of Maungsai. Masia is now claimed to be a Muslim and a descendant of Praya Sai, so her daughters Thao Thepkasattri and Thao Srisunthorn must be Muslim like their mother. 2.1) Archives of Thao Thepkasattri reveal the fact that Thao Thepkasattri is a Thai-Chinese and a Buddhist. Therefore, Masia is not a Muslim. 2.2) Marhum's daughter doesn't mean a descendant of Praya Sai because the Chronicle of Muangsaiburi said that marhum means a cemetery and Thai-Malay dictionary said that marhum means a dead man. 2.3) Primary evidences of Forrest, Light, Scott and Thao Thepkasattri, reveal the fact that Thalang and Thao Thepkasattri's house were in Tarrua. Thao Thepkasattri had to care an elderly non-Muslim mother in Tarrua and the funeral of Masia had to be perform here. Therefore, Masia's grave at Tumbon Thepkasattri was not exist in Thalang history. 2.4) Archives of French priest said that Masia was Thai and spoke Thai language.

บทนำ

ประวัติต้นตระกูลและมารดาของท้าวเทพกระษัตรี (ท้าวเทพสตรี) ท้าวศรีสุนทร ในหนังสือรายงานผลการสัมมนาประวัติศาสตร์กลางครั้งที่ 2 พ.ศ. 2539 และครั้งอื่น ๆ อ้างอิงจากหนังสือ 2 ฉบับซึ่งประวัติไม่ตรงกันและขัดแย้งกันเอง ดังนี้

1. หนังสือ ประวัติท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร แต่งโดย ขุนนรภัยพิจารณ์ (ไวย ณ ถลาง) ในต้นรัชกาลที่ 6 กล่าวว่า “ในเขตเมืองถลาง มีผู้ปกครองเมืองชื่อจอมร้างอยู่ที่บ้านดอน จอมร้างเป็นบุตรหลานใครไม่ปรากฏหลักฐานแต่สันนิษฐานว่ากำเนิดจากตระกูลผู้ดีไทย ณ ตำบลตะเคียนมีครอบครัวอิสลามหัวหน้าครอบครัวเป็นหญิงชื่อเชียวมา มีบุตร

ผู้หนึ่งชื่อว่าซาเรีย กล่าวกันว่าแม่เชียวมา มีภูมิลำเนาอยู่เมืองไทร เป็นบุตรบุรุษเมืองไทร เป็นน้องสาวของพระยาไทร สามีเป็นพระยากันต์ สามีตายเป็นหม้าย เชียวมาขัดใจกับพระยาไทรผู้พี่ จึงรวบรวมผู้คนลงเรือใบพร้อมแม่ซาเรียอายุ 2 ขวบ มาเมืองถลาง เชียวมาให้ซาเรียแต่งงานเป็นภรรยาคนที่ 2 ของจอมร้างมีลูกชื่อจอมทองคำ มีภรรยาชื่อแม่ศรีทองมีลูกคนโตชื่อ จันทร (ท้าวเทพสตรี) คนรองชื่อ มุกด์ (ท้าวศรีสุนทร) และบุตรคนที่ 3 คือนายทองพูนหรือพระยาถลางทองพูน แม่ทัพใหญ่ในการต่อสู้กับพม่าในสงครามกลางพ.ศ.2328 และนายทองเพ็งบุตรคนที่ 4 ได้เป็นพระภูก่เกิดในพ.ศ.2329 และชื่อมา” (อ้างถึงใน ชีววัฒน์ นิเจนตร, 2543, น 213-226)

2. หนังสือประชุมพงศาวดารภาคที่ 2 พงศาวดารเมืองกลางของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ฉบับพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2457 (คัดลอกมาจากสำเนาพงศาวดารเมืองกลางฉบับตัวเขียน พ.ศ. 2384) กล่าวว่า “หม่าเสี้ย” หญิงหม้ายแขกเมืองไท่ลูกมะหุมเฒ่า อพยพจากเมืองไท่มาอยู่เมืองกลางได้กับจอมร้างบ้านตะเคียน มีลูกหญิงชื่อจัน (ท้าวเทพกระษัตรี) ชื่อมุก (ท้าวศรีสุนทร) ชื่อหมา ชื่ออาด ชื่อเรื่อง (ดำรงราชานุภาพ, 2457, น 56-57) ต้นฉบับสำเนาพงศาวดารเมืองกลางฉบับตัวเขียน พ.ศ. 2384 กล่าวว่า มารดาของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรชื่อ หม่าเสี้ย (อ้างถึงใน ชีววัฒน์ นิจนตร, 2543, น190) แต่กรรมการหอพระสมุดวชิรญาณผู้เรียบเรียงพงศาวดารเมืองกลางฉบับพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2457 ถอดคำว่า “หม่าเสี้ย” คลาดเคลื่อนเป็น “หม่าเสี้ย” (ภาพ 8)

ประเด็นปัญหาสำคัญที่ทำให้เกิดการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

1. หนังสือของขุนนรภัยพิจารณ์กล่าวว่า พระยาปลัดสามมีเขียนมาน้องสาวพระยาไท่เป็นต้นตระกูลฝ่ายบิดาของท้าวเทพสตรีท้าวศรีสุนทร (คุณหญิงจันคุณหญิงมุก) และพงศาวดารเมืองกลางกล่าวว่า หม่าเสี้ยแขกเมืองไท่ลูกมะหุมเฒ่าคือ มารดาของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร (คุณหญิงจันคุณหญิงมุก) จากเอกสารสรุปว่า คุณหญิงจันคุณหญิงมุกมีต้นตระกูลเป็นแขกมลายู แต่ประเด็นปัญหาคือ

1.1 หนังสือท้าวเทพสตรีท้าวศรีสุนทรของขุนนรภัยพิจารณ์เป็นเรื่องแต่งในสมัยต้นรัชกาลที่ 6 กล่าวว่า พระยาปลัดสามมีเขียนมาน้องสาวพระยาไท่เป็นคุณทวดฝ่ายบิดาของท้าวเทพสตรีท้าวศรีสุนทร (คุณหญิงจันคุณหญิงมุก) และวารสารรัฐสมิแลปีที่ 40 ฉบับที่ 1 เรื่อง ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรเป็น

ไทยลูกจีนนับถือศาสนาพุทธ กล่าวว่า “คุณหญิงจันเกิดประมาณ พ.ศ. 2270-2275” (เอกพล มโนสุนทร, 2562, หน้า 71) และหนังสือ ท้าวเทพกระษัตรี โดยสุนัย ราชภัณฑารักษ์กล่าวว่า คุณหญิงจันเกิด พ.ศ. 2278-2283 (อ้างถึงใน ชีววัฒน์ นิจนตร, 2543, น 230) เมื่อนำปีเกิดของคุณหญิงจันมาคำนวณอายุของพระยาปลัดสามมีพบว่า พระยาปลัดสามมีมีชีวิตอยู่ก่อน พ.ศ. 2242 ห่างจากเวลาแต่งหนังสือ 200 ปีเศษ ประเด็นสำคัญคือ ไม่มีหลักฐานปฐมภูมิรับรองว่า พระยาปลัดสามมีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์

1.2 สำเนาพงศาวดารเมืองกลางฉบับตัวเขียนเป็นเรื่องแต่งใน พ.ศ. 2384 กล่าวว่า หม่าเสี้ยแขกเมืองไท่อพยพมาเมืองกลางและมีลูกคือท้าวเทพกระษัตรีใน พ.ศ. 2270 ห่างจากเวลาแต่งหนังสือ 100 ปีเศษ ประเด็นสำคัญคือ ไม่มีหลักฐานปฐมภูมิรับรองว่า หม่าเสี้ยเป็นแขกมลายู

เนื่องจากหนังสือทั้ง 2 เรื่องเป็นเรื่องแต่ง ๗ หลังจากเวลาเกิดเหตุ 100-200 ปี และไม่มีหลักฐานปฐมภูมิรับรอง ดังนั้นเรื่อง คุณหญิงจันคุณหญิงมุกมีต้นตระกูลเป็นแขกมลายูจากหนังสือทั้ง 2 ฉบับจึงไม่น่าเชื่อถือ และประเด็นปัญหาสำคัญคือ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีหลักฐานปฐมภูมิรับรองว่า คุณหญิงจันคุณหญิงมุกมีต้นตระกูลเป็นแขกมลายูเป็นเรื่องจริง แต่เรื่องนี้ถูกนำมาขยายผลในงานสัมมนาประวัติศาสตร์กลางและในสื่อต่าง ๆ และนำมาสอนในสถาบันการศึกษาอย่างแพร่หลาย

2. ในการสัมมนาประวัติศาสตร์กลางที่ผ่านมา มีความพยายามค้นหาหลักฐานปฐมภูมิเรื่องเชื้อชาติศาสนาและชาติกำเนิดของ “หม่าเสี้ยแขกเมืองไท่ลูกมะหุมเฒ่า” เช่น เอกสารสรุปรายงานผลการอภิปรายกลุ่ม 4 เรื่องท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร วันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2527 ณ ศาลาประชาคม จังหวัดภูเก็ตโดย สุนัย ราชภัณฑารักษ์

เลขานุการกลุ่มหน้า 117 กล่าวว่า “ปัญหาข้อที่ยังไม่ยุติดังต่อไปนี้ 1) ใครคือบิดามารดาที่แท้จริงของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร และนับถือศาสนาใด...ข้อเสนอนี้ 2) ควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชาติกำเนิดของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรที่รัฐเคดะห์ (ไทรบุรี) เพื่อหาข้อสนับสนุนหรือข้อยุติ” ประเด็นปัญหา คือ ตั้งแต่พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2564 ไม่พบหลักฐานอื่น ๆ ที่สนับสนุนว่า หม้าเสียเป็นแขกเมืองไทย

3. หนังสือรายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์กลางครั้งที่ 2 พ.ศ. 2539 เรื่อง เอกสารประกอบการสัมมนา ท้าวเทพกระษัตรี โดย สุนัย ราชภัณฑารักษ์ อธิบายเรื่องหม้าเสียลูกมะหุมเผ่าว่า “และที่ว่าเป็นลูกหลานมะหุมก็หมายถึงเป็นลูกหลานเจ้าเมืองหรือขุนนางเก่าซึ่งเป็นแขกนับถืออิสลาม อันที่จริงก็เป็นธรรมดาของเจ้าเมืองทางใต้สมัยโบราณซึ่งมักจะเป็นแขกถือศาสนาอิสลามแทบทั้งนั้น” (อ้างถึงใน ชีววัฒน์ นิจนตร, 2543, น230) ต่อมาวงการประวัติศาสตร์เมืองกลาง เช่น เว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีขยายผลจาก “หม้าเสียแขกเมืองไทรลูกมะหุม” ขยายเป็น “หม้าเสียเป็นลูกสาวพระยาไทร” (<http://www.thepkrasattri.go.th/travel/detail/501/data.html>) ประเด็นปัญหา คือ คำอธิบาย “มะหุม” ของ สุนัย ราชภัณฑารักษ์ ไม่มีหลักฐานปฐมภูมิรับรองว่า อธิบายความหมายถูกต้อง และการขยายผลว่า หม้าเสียเป็นลูกสาวพระยาไทรและนับถืออิสลามโดยปริยาย ไม่มีหลักฐานปฐมภูมิรับรองเช่นกัน

4. คำยืนยันว่า ต้นตระกูลของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรนับถือพุทธ ผู้อภิปรายคือ ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง ในหนังสือรายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์กลางครั้งที่ 1 11-15 มีนาคม 2528 ดร.เอกวิทย์ ณ ถลางกล่าวว่า “สิ่งที่ข้องใจผมอยู่ในประเด็นนี้

คือผมไม่เข้าใจอยู่นิดหนึ่งว่า ศาสนาอิสลามกับศาสนาพุทธเท่าที่ผมทราบจากปฐาตาทวดเราเป็นพุทธมาพะมาจนหลายชั่วคนก็ตั้งสมัยเจ้าจอมเผ่าก็เป็นพุทธอย่างบริสุทธิ์มาโดยตลอด...ผมก็เลยคิดว่าน่าจะต้องศึกษาต่อไปสักนิดหนึ่งว่า ความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับทางไทรบุรีนั้น เหตุไฉนพวกเราในเกาะนี้จึงไม่เป็นอิสลาม” (อ้างถึงใน บรรเจิด ประทีป ณ ถลาง, 2528, น 86) [ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง (บุตรของพระยามรฤทธิธำรง, พร้อม ณ ถลาง) ท่านเป็นอธิบดีกรมสามัญศึกษา และศาสตราจารย์พิเศษผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม ผู้เรียบเรียงหนังสือเรื่องรวมเอกสารเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เมืองกลาง ท่านเป็นวิทยากรในการสัมมนาประวัติศาสตร์เมืองกลาง ครั้งที่ 1/2527 และครั้งที่ 2/2539]

5. เว็บไซต์ของกระทรวงวัฒนธรรมกล่าวว่า สุสาน (กูโบร์) แม่หม้าเสีย ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต คือสถานที่ฝังศพของหม้าเสีย มารดาของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร (www.m-culture.in.th/album/114100) โดยอ้างอิงจากพงศาวดารเมืองถลาง ซึ่งกล่าวว่า “หม้าเสียแขกเมืองไทรลูกมะหุม” (ดำรงราชานุภาพ, 2457, น 56-57) ประเด็นปัญหา คือ สุสาน (กูโบร์) แห่งนี้ไม่มีการขุดค้นทางโบราณคดีหรือการตรวจทางวิทยาศาสตร์เพื่อยืนยันอัตลักษณ์บุคคลในสุสาน และไม่มีหลักฐานปฐมภูมิทางประวัติศาสตร์รับรองว่า บุคคลในสุสานคือ หม้าเสีย

6. เว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีกล่าวว่า ในพ.ศ. 2554 จังหวัดภูเก็ตร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ตได้ร่วมกันจัดสร้างอนุสาวรีย์ 9 วีรชนเมืองถลางรวมรูปปั้นของพระยาถลางทองพูน (<http://www.thepkrasattri.go.th/travel/detail/501/data.html>) ซึ่งหนังสือของขุนนรภัยพิจารณ์ กล่าวว่า นายทองพูนเป็น

แม่ทัพใหญ่ในสงครามกลางพ.ศ.2328 โดยได้รับการแต่งตั้งเป็นพระยาถลางจากราชการที่ 1 ในพ.ศ. 2329 (อ้างถึงใน ชีววัฒน์ นิเจนตร, 2543, น226) ประเด็นปัญหาคือ พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ของ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ภาพ 3) กล่าวว่า คุณหญิงจันคุณหญิงมุกคือแม่ทัพใหญ่ (เจ้าพระยาทิพากรวงศ์, 2505, น120-121) ไม่ใช่ นายทองพูน และเรื่องการแต่งตั้งนายทองพูนเป็นพระยาถลางโดยรัชกาลที่ 1 เป็นเรื่องไม่ถูกต้องเพราะอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองภาคใต้และเมืองถลางอยู่ที่สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท และไม่มีสารตราแต่งตั้งนายทองพูนเป็นพระยาถลาง และไม่มีหลักฐานปฐมภูมิอื่น ๆ รับรองว่าพระยาถลางทองพูนมีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อชำระประวัติศาสตร์และเปิดเผยความจริงเรื่อง ต้นตระกูลและมารดาของท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทรโดยใช้หลักฐานปฐมภูมิ เนื่องจากปัจจุบันค้นพบหลักฐานปฐมภูมิใหม่ของประวัติศาสตร์เมืองถลางหลายชิ้น โดยเฉพาะรายงานของกัปตันเรืออังกฤษที่มาตั้งสถานีการค้าที่เกาะถลางในสมัยที่ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร หลักฐานปฐมภูมิเหล่านี้เปิดเผยความจริงของเมืองถลางที่วงการประวัติศาสตร์ไทยเข้าใจผิดมานาน ดังนี้

1. พระยากลับตันสามีเซียมาน้องพระยาไทร, นายทองพูน (พระยาถลางทองพูน), นายทองเพ็ง (พระภู่เกิดทองเพ็ง) ในหนังสือประวัติท้าวเทพสตรีท้าวศรีสุนทรของ ขุนนรภัยพิจารณ์ ไม่มีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์ถลาง

2. หน้าเสี้ยแบกเมืองไทรลูกมะหุมเฒ่าไม่ได้ นับถืออิสลาม, ไม่ใช่ลูกหลานพระยาไทร และเมืองไทรเป็นศัตรูกับเมืองถลาง

3. หน้าเสี้ยมารดาของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร เป็นคนไทยพูดภาษาไทย ไม่ใช่มลายู เพราะไม่ได้นับถืออิสลาม

4. สุสาน (กูโบร์) หน้าเสี้ย ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จากเว็บไซต์ของกระทรวงวัฒนธรรม ไม่มีจริงในประวัติศาสตร์เมืองถลาง

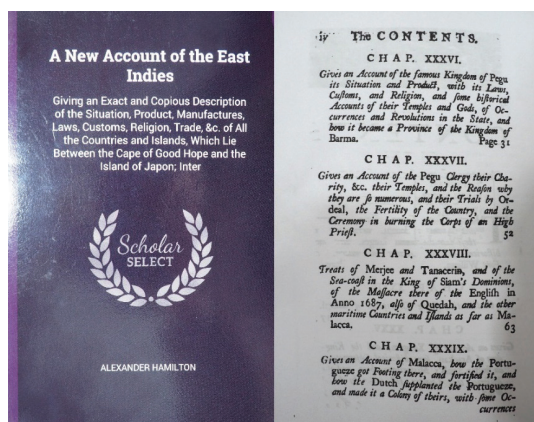
การชำระประวัติ ต้นตระกูลและมารดาของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร ด้วยหลักฐานปฐมภูมิ

1. พระยากลับตันสามีเซียมาน้องพระยาไทร, นายทองพูน(พระยาถลางทองพูน), นายทองเพ็ง (พระภู่เกิดทองเพ็ง) ในหนังสือประวัติท้าวเทพสตรีท้าวศรีสุนทรของ ขุนนรภัยพิจารณ์ ไม่มีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์ถลาง

1.1 หลักฐานของ Alexander Hamilton เปิดเผยความจริงว่า ในพ.ศ. 2261 ผู้ปกครองเกาะถลางทั้งหมดเป็นคนจีนไม่ใช่พระยากลับตัน ไม่ใช่พระยาไทร

หนังสือ A New Account of East Indies by Alexander Hamilton กล่าวว่า ในปีพ.ศ. 2261 Captain Hamilton เดินทางมาจากพม่า ได้สำรวจเกาะถลางและบันทึกไว้ใน บทที่ 38 เรื่อง Treats of Merjee and Tanacerin, and of the Sea-coast in the King of Siam's Dominions,...;. (ภาพ 1) ดังนี้

“The next place of any commerce on this coast, is the island of Jonkceyloan, it lies in the dominions of the King of Siam. Between Merjee and Jonkceyloan, there are several good harbours for shipping,† The islands afford good masts for shipping, and abundance of tin,

ภาพ 1: A New Account of East Indies by Alexander Hamilton

but few people to dig for it, by reason of the afore-mentioned outlaws, and the governors being generally Chinese, who buy their places at the court of Siam,” (Hamilton, 2018, p 67-68)

บันทึกของ Hamilton พ.ศ. 2261 กล่าวว่า ผู้ปกครองเกาะภูเก็ตเป็นคนจีนและซื้อตำแหน่งจากราชสำนัก เมื่อนำข้อมูลของ Hamilton มาวิเคราะห์ร่วมกับปีเกิดของท้าวเทพกระษัตรีซึ่งเกิดประมาณ พ.ศ. 2270-2275 พบว่า ผู้ปกครองเกาะกลางใน พ.ศ. 2261 คือ บิดาหรือปู่ของท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร ดังนั้น ต้นตระกูลของท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทรเป็นคนจีน ไม่ใช่พระยากลันตัน ไม่ใช่พระยาไทรแต่อย่างใด

หลักฐานความน่าเชื่อถือของหนังสือ A New Account of the East Indies ของ Alexander Hamilton จากหนังสือ รวมเอกสารเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เมืองกลาง กล่าวว่า พระพิศาลพลขันธ์ (พันเอกเยอริณี) ผู้เขียนเรื่อง Historical Retrospect of Junkceylon Island ซึ่งตีพิมพ์ใน Journal of Siam Society Vol. 2, 1905 เขียนเชิงอรรถถึงคุณค่าของหนังสือ A New Account of the East Indies ของ Alexander Hamilton ดังนี้

“Needless to say that this well informed writer whose “New Account of the East India” offers-according to Professor Laughton-“a closer parallel to the history of Herodotus than perhaps any other in modern literature,” has left us one of the best old accounts of the island which is here subjoined. (Culled from vol. 13 of Pinkerton’s Collection of Voyages. London 1811) (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2510, น 66-67)

“Professor Laughton กล่าวว่า หนังสือ New Account of the East Indies มีคุณค่าเทียบเท่ากับประวัติศาสตร์ของ Herodotus (บิดาแห่งวิชาประวัติศาสตร์สากล)มากกว่าหนังสือยุคใหม่ฉบับอื่น ๆ หนังสือฉบับนี้ได้หลงเหลือรายงานเก่าแก่ที่ดีที่สุดเกี่ยวกับเกาะต่างในบริเวณ East India ไว้ให้เรา” (อ้างอิงจาก Pinkerton’s Collection of Voyages. London 1811, vol.13)

Professor Laughton (Sir John Knox Laughton) (23 เมษายน พ.ศ. 2373 - 14 กันยายน พ.ศ. 2458) เป็นนักประวัติศาสตร์ทหารเรือ และเป็นผู้ก่อตั้งสถาบัน Navy Records Society ผลงานเขียนที่สำคัญคือ Dictionary of National Biography ซึ่งประวัติ 900 บุคคลสำคัญของวงการทหารเรืออังกฤษ

1.2 หลักฐานของ Alexander Hamilton เปิดเผยความจริงว่า ในพ.ศ. 2261-2262 เมืองกลันตันยังไม่ตั้งเมือง

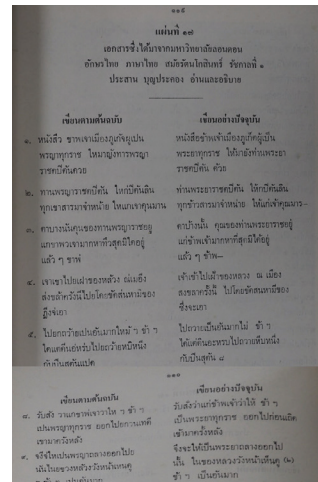
1.2.1 หลักฐานเวลาตั้งเมืองกลันตันใหม่ของพระยาตรังกานูมาไซเพื่อค้นหาเวลาสิ้นสุดวงศ์เจ้าเมืองกลันตันเก่า

หนังสือประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 2 พงศาวดารเมืองตรังกานู กล่าวว่า “ในสมัยแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก กรมพระราชวัง

บวรสถานมงคล เสด็จยกกองทัพไปประทับที่เมืองสงขลา โปรดเกล้าให้ยกกองทัพไปตีเมืองตานี พระยาตรังกานูมาไซตกใจกลัวพระเดชานุภาพ... จึงจัดทำต้นไม้เงินทองเครื่องราชบรรณาการ... มาทูลเกล้าถวาย...ขอเป็นเมืองประเทศราชข้าขอบขัณฑสีมากรุงเทพฯฯ” (ดำรงราชานุภาพ, 2457, น102)

หลักฐานเพิ่มเติมเกี่ยวกับพระยาตรังกานูมาไซ คือหนังสือ แดงงานประวัติศาสตร์เอกสารโบราณคดี ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 เรื่อง พระยาราชกปิตัน ของ ศ.รองศยามานนท์ กล่าวว่า Captain Light รายงานถึงสำนักงานใหญ่ในเอกสาร Strait Settlement วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 1788 (2331) ความว่า สุลต่านตรังกานูมาไซ หรือ ปาตุกาครีสุลต่านมันซูรียีอันซาย์ อิบนิมะระฮุมไฮนุด อาบูดิน (Sultan Mansur บุตรของ Zainal Abidin) เขียนจดหมายขอความช่วยเหลือจาก Captain Light เพราะกลัวกองทัพไทย (อ้างถึงใน จันนิกษ์ กระแสสินธุ์, 2511, หน้า 86)

หลักฐานยืนยันว่า กรมพระราชวังบวรสถานมงคล เสด็จยกกองทัพไปเมืองสงขลาในพ.ศ. 2329 คือ จดหมายเหตุเมืองกลางแผ่นที่ 17 จากหนังสือ แดงงานประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี ปีที่ 3 เล่ม 1 เรื่อง เอกสารเมืองกลาง, ตอนที่ 2 ของ ศ.ชจร สุขพานิช กล่าวว่า พระยาทุกรราชเขียนจดหมายถึงกัปตัน Francis Light เมื่อวันพฤหัสบดี แรม 4 ค่ำ เดือน 7 ปีมะเมีย อัฐศก ตรงกับวันที่ 15 มิถุนายน จ.ศ. 1148 (พ.ศ. 2329) ความว่า “ข้าพเจ้าเข้าไปเฝ้าของหลวง ณ เมืองสงขลา...จึงมีรับสั่งว่าแกข้าพเจ้าว่าให้ ข้าพเจ้าเป็นพระยาทุกรราชออกไปก่อนเถิด เข้ามาครั้งหลังจึงจะให้ป็นพระยากลางออกไปนั้น ในของหลวงวังหน้าเห็นดูข้าพเจ้าเป็นอันมาก” (อ้างถึงใน จันนิกษ์ กระแสสินธุ์, 2512, น109-110) (ในของหลวงวังหน้า คือ สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท)

ภาพ 2: แดงงานประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี ปีที่ 3 เล่ม 1 เรื่อง เอกสารเมืองกลาง แผ่นที่ 17 หน้า 109-110

(ภาพ 2) หมายเหตุ วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2329 ในบทความของ ศ.ชจร สุขพานิช คลาดเคลื่อน เนื่องจากภาพต้นฉบับไม่ชัด วันที่ถูกต้องคือ วันพุธ ขึ้น 1 ค่ำ เดือนยี่ ปีมะเมีย อัฐศก ตรงกับวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 232

หนังสือประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 2 พงศาวดารเมืองกลันตันกล่าวว่า “เดิมเมืองกลันตันเป็นบ้านเล็กเมืองน้อย...เมื่อตุวันมาไซ(พระยามาไซ) เป็นเจ้าเมืองตรังกานูตั้งบ้านเรือนเป็นภาคภูมิขึ้นแล้ว ยกทัพมาตีเมืองกลันตันไปเป็นหัวเมืองขึ้นเมืองตรังกานู วงษ์ตระกูลเจ้าเมืองกลันตันครั้งนั้นสาบสูญไปอย่างไรไม่ทราบ” (ดำรงราชานุภาพ, 2457, น 117) และพงศาวดารเมืองตรังกานูกล่าวว่า “พระยาตรังกานูมาไซ...พากันยกกองทัพไปตีเมืองกลันตันได้ ครั้งนั้นลูกข้าชาวเมืองตรังกานูเมืองกลันตันได้เข้ามาค้าขาย ณ กรุงเทพฯ ฯ” (ดำรงราชานุภาพ, 2457, น101) หมายความว่า หลังจากพระยามาไซยอมอ่อนน้อมต่อกรมพระราชวังบวรสถานมงคลในพ.ศ. 2329 พระยามาไซตีเมืองกลันตันได้และตั้งเมืองกลันตันใหม่ทำให้ลูกข้าชาวเมืองตรังกานูเมือง

กลันตันสามารถเข้ามาค้าขายที่กรุงเทพ ส่วนวงศ์เจ้าเมืองกลันตันเดิมซึ่งปกครองเมืองกลันตันเก่าก่อนในพ.ศ. 2329 หายสาบสูญไป

1.2.2 การค้นหาหลักฐานเวลาตั้งเมืองกลันตันเก่าของวงศ์ตระกูลเจ้าเมืองกลันตันเดิม

หนังสือ A New Account of the East Indies กล่าวว่า Captain Alexander Hamilton สำรวจพม่า มะริด เกาะกลางและภาคใต้ตอนล่างของไทยรวมถึงแหลมมลายูทั้งหมดในพ.ศ. 2261-2262 (1718-1719) และแล่นเรืออ้อมแหลมมลายูเข้ากรุงศรีอยุธยาในพ.ศ. 2262 และเดินทางต่อไปลาว เขมร โคชินไชน่า (เวียดนาม) Captain Hamilton บันทึกถึง เมืองชายฝั่งทะเลของแหลมมลายูคือ ไทรบุรี (Quedah) เปรัค (Perah) สลังงอร์ (Salangore) มะละกา (Malacca) ยะโฮร์ (Johore) สิงคโปร์ (Sincapure) และ เมืองฝั่งตะวันออกของแหลมมลายู คือ ปาหัง (Pahaung), ตรังกานุ (Trangano) แต่ไม่มีบันทึกถึงกลันตันซึ่งอยู่ทางเหนือติดตรังกานุ ดังหลักฐานดังนี้

บทที่ 38 หน้า 73 กล่าวว่า “Perah is the next country to Quedah. It is properly a Part of the Kingdom of Johore.” และบทที่ 38 หน้า 74 กล่าวว่า “There are several other Places along that Coast of Malaya that produce great Quantities of Tin, but Salangore and... are the most noted. และบทที่ 39 หน้า 74 กล่าวว่า “Malacca is the next place in course along this coast of Malaya.” และบทที่ 39 หน้า 92 กล่าวว่า “It runs along the side of Sincapure Island for five or six Leagues together.” และบทที่ 46 หน้า 150 กล่าวว่า “Pahaung lies North-west of Pullo-timoun..” และบทที่ 46 หน้า 151 กล่าวว่า “Trangano is the next place of note for commerce. (Hamilton, 2018, p 73, 74, 92, 150, 151)

จากการตรวจสอบหนังสือ A New Account of the East Indies ทั้งฉบับพบว่า หนังสือไม่ได้กล่าวถึงเมืองกลันตันแสดงว่า ในพ.ศ. 2261-2262 เมืองกลันตันเก่ายังไม่ตั้งเมือง ดังนั้นวงศ์ตระกูลเจ้าเมืองกลันตันเดิมยังไม่มีเช่นกัน

1.3 หลักฐานจากปีเกิดของท้าวเทพกระษัตรีและเวลาตั้งเมืองกลันตันเก่าเปิดเผยความจริงว่าพระยากลันตันในหนังสือของขุนนรภัยพิจารณไม่มีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์

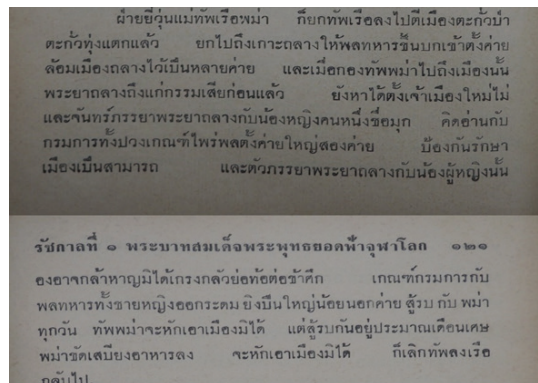
วารสารรัฐสมิแลปีที่ 40 ฉบับที่ 1 เรื่อง ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรเป็นไทยลูกจีนนับถือศาสนาพุทธ กล่าวว่า “คุณหญิงจันเกิดประมาณพ.ศ. 2270-2275” (เอกพล มโนสุนทร, 2562, หน้า 71) และหนังสือ ท้าวเทพกระษัตรี โดย สุนัย ราชภัณฑารักษ์ กล่าวว่า คุณหญิงจันเกิดพ.ศ. 2278-2283 (อ้างถึงใน ชีรวัดน์ นิเจนตร, 2543, น230) เมื่อนำปีเกิดของท้าวเทพกระษัตรีมาคำนวณหาปีเกิดของยาชาเรียโดยประมาณว่าคนในสมัยนั้นมีลูกคนแรกเมื่ออายุ 15 ปี ดังนั้นยาชาเรียเกิดประมาณพ.ศ. 2240-2245 และ ทวดเซียมาพายาชาเรียอายุ 2 ปีอพยพมาอยู่เมืองถลางในพ.ศ. 2242-2247 ภายหลังจากพระยากลันตันสามีเซียมาเสียชีวิต (อ้างถึงใน ชีรวัดน์ นิเจนตร, 2543, น215) แสดงว่าพระยากลันตันสามีเซียมาเป็นพระยากลันตันก่อนพ.ศ. 2242-2247 อยู่ในสมัยของพระนารายณ์หรือพระเจ้าเสือสมัยอยุธยา ส่วนหนังสือภูเก็ต (2517) ของสุนัย ราชภัณฑารักษ์กล่าวว่า “นางชาเรียก็จะเกิดประมาณพ.ศ. 2240” (อ้างถึงใน ชีรวัดน์ นิเจนตร, 2543, น 230) แสดงว่า พระยากลันตันสามีเซียมาอยู่ในตำแหน่งพระยากลันตันก่อนพ.ศ. 2242-2247 แต่ในพ.ศ. 2261-2262 เมืองกลันตันเก่ายังไม่ตั้งเมืองหมายความว่า พระยากลันตันสามีเซียมาอยู่ในตำแหน่งพระยากลันตันก่อนตั้งเมืองกลันตันซึ่งเป็น

ไปไม่ได้ ดังนั้น เมื่อพระยาگلันตันไม่มีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์ นางเซียมาน้องสาวพระยาไทกรรยาของพระยาگلันตัน นายทองพูน นายทองเพ็ง ไม่มีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์เช่นกัน

1.4 พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 เปิดเผยความจริงว่า ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรเป็นแม่ทัพสู้กับพม่า ไม่ใช่ นายทองพูนแม่ทัพใหญ่ในหนังสือของขุนนรภัยพิจารณ์ (อ้างถึงใน ชีววัฒน์ นิเจนตร, 2543, น 222) พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 กล่าวว่า ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรเป็นแม่ทัพสู้กับพม่า โดยคิดอ่านกับกรมการเมืองกลางตั้งค่ายใหญ่สองค่าย ป้องกันรักษาเมือง และรวบรวมผู้คนและเกณฑ์กรมการเมืองกลางกับพลทหารออกกระดมยิงปืนใหญ่ต่อสู้กับพม่า (เจ้าพระยาทิพากรวงศ์, น 120-121) (ภาพ 3)

1.5 จดหมายเหตุเมืองกลางเปิดเผยความจริงว่า พระยาทุกรราช (เทียน) บุตรท้าวเทพกระษัตรีคือพระยาภูเก็ทในพ.ศ. 2329 ไม่ใช่ นายทองเพ็งในหนังสือของขุนนรภัยพิจารณ์ (อ้างถึงใน ชีววัฒน์ นิเจนตร, 2543, น 223)

จดหมายเหตุเมืองกลางแผ่นที่ 17 จากหนังสือแถลงงานประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี ปีที่ 3 เล่ม 1 เรื่อง เอกสารเมืองกลาง ตอนที่ 2 ของ ศ.ขจร สุขพานิช กล่าวว่า พระยาทุกรราชเขียนจดหมายถึงกับตัน Francis Light เมื่อวันที่พฤหัสบดี แรม 4 ค่ำ เดือน 7 ปีมะเมีย อัฐศก ตรงกับวันที่ 15 มิถุนายน จ.ศ. 1148 (พ.ศ. 2329) ความว่า “ข้าพเจ้าเข้าไปเฝ้า ของหลวง ณ เมืองสงขลา...จึงมีรับสั่งว่าแก่ข้าพเจ้าว่าให้เป็นพระยาทุกรราชออกไปก่อนเถิดเข้ามาครั้งหลังจึงจะให้เป็นพระยากลางออกไป” (ของหลวงคือ สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท ผู้ปกครองหัวเมืองภาคใต้) (อ้างถึงใน ฉันทิชัย กระแสสินธุ์, 2512, น 110) (ภาพ 2)

ภาพ 3: พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1

สรุป

1) Alexander Hamilton สำนวณเกาะกลางใน พ.ศ. 2261 กล่าวว่า ผู้ปกครอง (Governors) ทั้งหมดของเกาะกลางเป็นคนจีนสำหรับผู้ปกครองเกาะกลางในพ.ศ. 2261คือ บิดาหรือปู่ของท้าวเทพกระษัตรี เพราะท้าวเทพกระษัตรีเกิดประมาณพ.ศ. 2270-2275 เปิดเผยความจริงว่า ต้นตระกูลของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรเป็นคนจีน

2) Alexander Hamilton สำนวณเมืองชายฝั่งของแหลมมลายูทั้งหมดและแล่นเรือเข้ากรุงศรีอยุธยาในพ.ศ. 2262 และไม่มีบันทึกถึงเมืองگلันตัน แสดงว่าพ.ศ. 2261-2262 เมืองگلันตันเก่ายังไม่ตั้งเมือง เมื่อคำนวณอายุของพระยาگلันตันสามิเซียมาน้องสาวพระยาไทกรจากปีเกิดของท้าวเทพกระษัตรีพ.ศ. 2270 พบว่า พระยาگلันตันอยู่ในตำแหน่งพระยาگلันตันก่อนพ.ศ. 2242 ซึ่งในเวลานั้นเมืองگلันตันยังไม่ตั้งเมือง หมายความว่าพระยาگلันตันไม่มีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์ ดังนั้น นางเซียมาน้องสาวพระยาไทกรกรรยาของพระยาگلันตัน และครอบครัวอิสลามของชาเรียด ต่าบลตะเคียนและ พระยากลาง (ทองพูน) พระภูเก็ท (ทองเพ็ง) ในหนังสือของขุนนรภัยพิจารณ์ (อ้างถึงใน ชีววัฒน์ นิเจนตร, 2543, น 221-222)

ไม่มีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์เช่นกัน

3) พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 เป็นหลักฐานว่า ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรเป็นแม่ทัพสู้กับพม่า (ภาพ 3) ไม่ใช่ชายทองพูน และเรื่องนายทองพูนได้รับการแต่งตั้งจากรัชกาลที่ 1 เป็นพระยาถลาง ไม่ถูกต้องเพราะอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองภาคใต้และเมืองถลางอยู่ที่สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท สำหรับจดหมายเหตุของพระยาภูเก็ (เทียน) (ภาพ 2) เป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงว่า พระยาภูเก็ (เทียน) ได้รับการแต่งตั้งจากสมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาทเป็นเจ้าเมืองภูเก็ตในพ.ศ. 2329 แต่เรื่องการแต่งตั้งนายทองพูนเป็นพระยาถลางและนายทองเพ็ เป็นพระยาภูเก็ ไม่มีหลักฐานรับรองเหมือนพระยาทุกรราช (เทียน) ดังนั้น เรื่องการแต่งตั้งนายทองพูนนายทองเพ็ ไม่ใช่เรื่องจริงในประวัติศาสตร์ถลาง

2. หม้าเสียแขกเมืองไทรลุมคะหุมเผ่าไม่ได้นับถืออิสลาม ไม่ใช่ลูกหลานพระยาไทร และเมืองไทรเป็นศัตรูกับเมืองถลาง

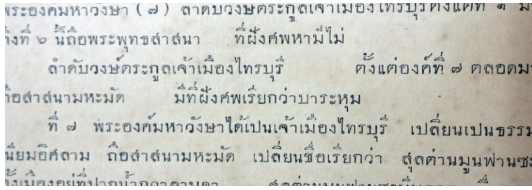
2.1 หลักฐานปฐมภูมิเปิดเผยความจริงว่า ท้าวเทพกระษัตรีนับถือพุทธ ดังนั้น หม้าเสียมารดา ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรไม่ได้นับถืออิสลาม

หลายสิบปีที่ผ่านมาวงการประวัติศาสตร์ถลาง ขยายผลว่า หม้าเสียเป็นแขกเมืองไทรจึงนับถืออิสลาม และท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรนับถืออิสลามตามมารดา อ้างอิงจาก หะดีษหมายเลข 495 บันทึกโดย อับดุลวูด, เรื่องบทบาทของพ่อแม่ในอิสลาม ภาควิชาด้วยการละหมาด บทที่ว่าด้วยเมื่อใดที่ต้องสั่งให้เด็กละหมาด กล่าวว่า “ท่านจงให้ลูก ๆ ของท่านละหมาดเมื่ออายุได้เจ็ดขวบ และเมื่ออายุสิบขวบ (เขาไม่ละหมาด) ให้เสียเนติได้” (อับดุลวูด, ม.ป.ป.) หมายความว่า เมื่อพ่อแม่ นับถืออิสลาม ลูกต้องนับถืออิสลาม เพราะพ่อแม่ต้อง

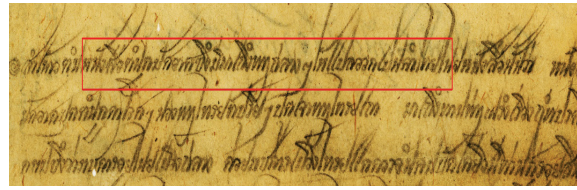
ปลูกฝังการนับถืออิสลามแก่ลูกตั้งแต่วัยเป็นเด็ก

แต่หลักฐานปฐมภูมิเปิดเผยความจริงว่า ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรนับถือพุทธ อ้างอิงจาวารสาร รุสมีแล ปีที่ 40 ฉบับที่ 1 เรื่อง “ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร เป็นไทยลูกจีน นับถือศาสนาพุทธ” โดยย่อ ดังนี้ ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรมีบิดาเป็นคนจีน อ้างอิงจากจดหมายเหตุของ Captain Alexander Hamilton ซึ่งสำรวจเกาะถลางในพ.ศ. 2261 กล่าวว่า “ผู้ปกครองเกาะภูเก็ตเป็นคนจีนและซื้อตำแหน่งจากราชสำนัก หมายความว่า ราชสำนัก รับทราบและอนุญาตให้คนจีนมาเป็นเจ้าเมืองถลาง ซึ่งสมัยนั้นเป็นหัวเมืองท่าไกล และจดหมายเหตุของท้าวเทพกระษัตรีเขียนถึง Captain Francis Light เจ้าเมืองปีนัง กล่าวว่า “ดูข้ามาตั้งทำดีบุกที่ตะป้าได้ดีบุกบ้างเล็กน้อย” แสดงว่า ท่านมีอาชีพนายเหมืองดีบุก ซึ่งนายเหมืองในภูเก็ตเป็นคนจีนหรือคนไทยลูกจีนทั้งสิ้น และท้าวเทพกระษัตรี อวยพรสี่ประการ (อายุ วรรณะ สุขะ พละ) ตามธรรมเนียมของพุทธศาสนาแก่กัปตันไลท์ แสดงว่า ท่านเป็นพุทธมามกะ และอีกฉบับเขียนว่า กราบเท้าท่านกัปตันและขอबारมีกัปตันไลท์ปกหัวเป็นที่พึงให้รอดชีวิตตามประเพณีไทยพุทธ แต่การกราบมนุษย์และขอพึ่งบุญมนุษย์ ผิดกฎกติกานับถืออิสลามถือเป็นชirikใหญ่ เพราะอิสลามห้ามกราบมนุษย์และขอพึ่งบุญมนุษย์ เปิดเผยความจริงว่า ท้าวเทพกระษัตรีนับถือศาสนาพุทธ ไม่ได้นับถืออิสลาม (เอกพล มโนสุนทร, 2562, น 71-76)

จดหมายเหตุเมืองถลางเปิดเผยความจริงว่า ท้าวเทพกระษัตรีนับถือพุทธ แสดงว่า ท้าวเทพกระษัตรีไม่ได้รับการปลูกฝังการนับถืออิสลามจากหม้าเสียมารดาตั้งแต่วัยเยาว์ ดังนั้น หม้าเสียมารดาไม่ได้ นับถืออิสลาม

ภาพ 4: ประชุมพงศาวดารภาคที่ 2
พงศาวดารเมืองไทรบุรี พ.ศ.2457

ภาพ 5: ที่มา หอสมุดแห่งชาติ กระดาษสา จดหมายเหตุ
รัชกาลที่ 3 จ.ศ. 1201 ชื่อ สำเนาคำแปลหนังสือตณภูมิศอาศ

หมายเหตุ

1. หะดีษคือ คำพูด การกระทำ การยอมรับ และคุณลักษณะและประวัติของนบีมุฮัมมัด อ่านเพิ่มเติมที่ <https://sites.google.com/site/alhad-ithindaily111/xal-ha-dis-khux-xari>

2. อนุ ดาอุด ผู้บันทึกหะดีษ 495 ตายในค.ศ. 889 หะดีษ 495 เป็นหะดีษหะซันใช้อ้างอิงได้ อ่านเพิ่มเติมที่ <https://www.islammore.com/view/3089> และ <https://www.islammore.com/view/2694> <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2010/7285/6/Chapter1.pdf> หน้า 14-15

2.2 “มะหุม” แปลว่า ที่ฝังศพ ไม่เกี่ยวกับการมีเชื้อสายเจ้าเมืองไทร, ไม่เกี่ยวกับการนับถืออิสลาม ดังนั้น หน้าเสียแขกเมืองไทรลูกมะหุมเฒ่า ไม่ใช่ลูกหลานพระยาไทร ไม่ได้นับถืออิสลาม

คำแปล “มะหุม” มีหลักฐานอยู่ในหนังสือประชุมพงศาวดารภาคที่ 2 พงศาวดารเมืองไทรบุรี กล่าวว่า “ลำดับวงศ์ตระกูลเจ้าเมืองไทรบุรี ตั้งแต่องค์ที่ 7 ตลอดมาถือศาสนาหมะมัด มีที่ฝังศพเรียกว่า บาระหุม” (ภาพ 4) (ดำรงราชานุภาพ, 2457, น70) หมายความว่า “บาระหุม บุรหุมหรือมะหุม” แปลว่า ที่ฝังศพเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับการมีเชื้อสายเจ้าเมืองไทร ไม่เกี่ยวกับการนับถืออิสลาม

หลักฐานที่ทำให้มั่นใจว่า คำแปล “มะหุม” ในพงศาวดารเมืองไทรบุรี แปลถูกต้องตามความหมายของภาษาในยุคสมัยเดียวกันกับพงศาวดารเมือง

กลางซึ่งแต่งในจ.ศ. 1203 คือ การแปลจดหมายเหตุในสมัยรัชกาลที่ 3 จ.ศ.1201 แปลจากภาษามลายูเป็นภาษาไทยจำนวนหลายฉบับเป็นหลักฐานว่าส่วนราชการไทยและเมืองกลางมีล่ามแปลภาษามลายูเป็นภาษาไทย ดังตัวอย่างดังนี้

หมู่จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 จ.ศ.1201 ชื่อ สำเนาคำแปลหนังสือตณภูมิศอาศ เลขที่ 309 ประเภทเอกสาร กระดาษสา, ประวัติได้มาจากกระทรวงมหาดไทย กล่าวว่า “สำเนาดั้งหนังสือตณภูมิศอาศ ซึ่งมีมาถึงพญากลาง ๆ ให้แปลออกเป็นคำไทย ในหนังสือนั้นว่า หนังสือตณภูมิศอาศ บุตรตณภูคาโจส ๆ น้องพระยาไทรบุรี ๆ บุตรเจ้าพระยาไทรเก่า มาถึงท่านพระยาณรงค์เรืองฤทธิ์ ประสิทธิ์สงครามซึ่งว่าราชการอยู่ในเมืองกลาง” (ภาพ 5)

หรือ บัญชีจดหมายเหตุรัชกาลที่3 จ.ศ.1201 เรื่อง สำเนา เลขที่ 310/2 คำแปลหนังสือ ตูวันหลงสาและถึงพระยาศรีสุรินหรือไชยว่าด้วยตะวันปะสารบกัณฑ์พระยากันตัน หรือบัญชีจดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 จ.ศ.1201 เรื่อง สำเนาเลขที่ 310/5 คำแปลหนังสือพระยากันตันถึงพระยาเพชรบุรี บอกว่า ตะวันปะสายังไม่รู้ค้ายแลจัดทำเพิ่มเติมขึ้นอีก ฯลฯ

2.3 “มะหุม” แปลว่า คนที่ตายแล้วเพศชาย ไม่เกี่ยวกับการมีเชื้อสายเจ้าเมืองไทร ไม่เกี่ยวกับการนับถืออิสลาม ดังนั้น หน้าเสียแขกเมืองไทรลูก

ภาพ 6: พจนานุกรม มาเลย์-ไทย ของ วิเชียร ตันตระกูล และ อาชิซ บิน มุฮัมมัด อีซา

มะหุมเฒ่า ไม่ใช่ลูกหลานพระยาไทโร, ไม่ได้นับถืออิสลาม

พจนานุกรม ภาษามลายู-ภาษาไทย ของ วิเชียร ตันตระกูล พ.ศ. 2561 หน้า 536 กล่าวว่า “marhum แปลว่า คนที่ตายแล้ว (เพศชาย)” และ พจนานุกรม มาเลย์-ไทย ของ อาชิซ บิน มุฮัมมัด อีซา พ.ศ. 2552 หน้า 387 กล่าวว่า “marhum, almarhum แปลว่า (ชาย) ผู้ล่วงลับไปแล้ว” (ภาพ 6) ไม่ได้หมายความว่า เป็นลูกหลานพระยาไทโรหรือนับถืออิสลามแต่อย่างใด

2.4 เหตุการณ์ทัพเรือเมืองไทรยกทัพมาครอบครองเกาะกลางและปกครองชาวกลางเยี่ยงทาส แสดงว่า เมืองไทรเป็นศัตรูกับเมืองกลาง

พงศาวดารเมืองกลางกล่าวว่า “ได้แขกเมืองไทรมาเป็นเจ้าเมืองอยู่หน่อยหนึ่ง พวกกลางคิดรบแขกตั้งค่ายที่ไม้ขาว ปากสาครตั้งร่อจิงตั้งตัวขึ้น” (อ้างถึงในสิริวัฒน์ นิเจนตร, 2543, น 184) พงศาวดารเมืองกลางไม่ได้ระบุว่า เหตุการณ์เกิดปีไหน แต่เรื่องนี้ปรากฏในรายงานของ Captain Francis Light ในหนังสือแถลงงานประวัติศาสตร์เอกสารโบราณคดีปีที่ 2 ฉบับที่ 2 เรื่องพระยาราชภักดีน ของ ศ.รองสยามานนท์ กรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย ดังนี้ “ป้อมวิลเลียม 27 กรกฎาคม ค.ศ. 1787 (เอกสาร

โรงค้าสะเตราเซตเตลเมนต์เล่มสองมาในจดหมายของร้อยเอกไลต์ลงวันที่ 18 มิถุนายน)... ก่อนที่พม่าทำลายประเทศสยาม เกาะ (กลาง) ขึ้นต่อเมืองนคร มีข้าราชการสามคนปกครอง คือพระกลาง พระปลัด และหลวงยกกระบัตร ซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยกษัตริย์แห่งเมืองนคร ภายหลังการเสียประเทศสยามแล้ว ชาวมลายูได้ปกครองเกาะและแม่ทัพเรือไทรบุรีได้มีอำนาจปกครองอย่างเฉียบขาด ปฏิบัติต่อคนไทยเยี่ยงทาส จนกระทั่ง ...จึงมีผู้ชายที่รับคัดเลือกแล้ว 70 คนมาชุมนุมกัน ในตอนดึกเงียบสงัด เขาเหล่านั้นได้ยกเข้าโจมตีเมืองที่ชาวมลายูอาศัยอยู่ ได้ฆ่าฟันผู้คนล้มตายและเอาไฟจุดเผาบ้านเรือน ฝ่ายแม่ทัพเรือเมื่อเห็นชาวเกาะทั้งหมดกระทำแข็งเมืองก็หนีไปลงเรือพร้อมกับพวกของเขา ครั้นถึงรุ่งเช้าไม่มีชาวมลายูเหลืออยู่แม้แต่เพียงคนเดียว ชาวมลายูได้ทิ้งปืน ด้บุก เงินและสินค้าไว้ให้ชาวเกาะและไม่กล้ากลับมาอีก แม่ทัพเรือยังเสียใจอยู่เสมอที่เสียเกาะนี้ไปและเอื้อเฟื้อที่จะส่งทหาร 8,000 คนมาช่วยเมื่อได้เสนอต่อนายเสตติงส์ให้ตั้งนิคมที่นั่น ต่อมาในเกาะกลางได้เกิดการปฏิวัติอีกครั้งหนึ่งเมื่อพระยาตากได้เป็นกษัตริย์ไทย” (อ้างถึงใน ฉันทิชัย กระแสสินธุ์, 2511, น 76-77)

รายงานของ Captain Francis Light ระบุว่าเวลาที่แม่ทัพเรือเมืองไทรยกทัพเรือมายึดเมืองกลางและปกครองชาวกลางเยี่ยงทาสคือ ระยะเวลาหลังการเสียกรุง เมษายนพ.ศ. 2310 ถึงก่อนพระเจ้าตากสินขึ้นครองราชย์ เมื่อพฤศจิกายน พ.ศ. 2310 ขณะนั้นท้าวเทพกระษัตรีและบุตร (พระยาอลางเทียณ) อยู่ในเหตุการณ์นี้ และหมาเสียอาจจะยังมีชีวิต เหตุการณ์นี้เปิดเผยความจริงว่า เมืองไทรเป็นศัตรูกับเมืองกลาง ดังนั้นการขยายผลว่า “หมาเสียแขกเมืองไทรถูกมะหุมเฒ่าเป็นลูกสาวพระยาไทโร” เป็นเรื่องไม่จริงในประวัติศาสตร์เมืองกลาง

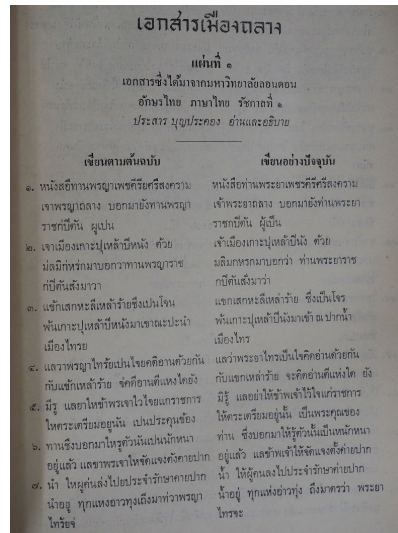
2.5 เมืองกลางเป็นศัตรูกับเมืองไท่ต่อเนื่องมาจนถึงสมัยของพระยากลาง (เทียน) บุตรท้าวเทพกระษัตรี ดังนี้

วารสาร แกลงงานประวัติศาสตร์เอกสารโบราณคดี ปีที่ 3 เล่ม 2 เรื่อง เอกสารเมืองกลางของ ศ.ขจร สุขพานิช แผ่นที่ 1 กล่าวว่า พระยาเพชรศรีศรีสงครามพระยากลาง (เทียน) เขียนจดหมายตอบ Captain Francis Light ดังนี้ “ท่านพระยาราชกปิตันสั่งมาว่า แยกเสกทะเลเหล่าร้ายซึ่งเป็นโจรพินเกาะปูหล้าป็นมาเข้า ณ ปากน้ำเมืองไท่ และว่าพระยาไท่เป็นใจ คิดอ่านเข้าด้วยกันกับแยกเหล่าร้าย จะคิดอ่านตีแห่งใดยังมีรู้... ข้าพเจ้าให้จัดแจงตั้งค่ายปากน้ำ ให้ผู้คนลงไปประจำรักษา ค่ายปากน้ำอยู่ทุกแห่งอ่าวทุ่ง ถึงมาดว่าพระยาไท่จะพาแยกเสกทะเลมาตี ณ เมืองกลางนั้นจะได้กลัวเกรงแก่แยกเหล่านี้หามิได้ มาดว่ามันจะยกมามากสักเท่าใด ก็จะต้องสู้รบจนสิ้นชีวิต จะได้กลัวเกรงหมิได้...หนังสือมา ณ วันอังคาร เดือนยี่ ขึ้นสิบสี่ค่ำ ปีมะโรงศก” (ตรงกับวันที่ 18 มกราคม 2333) (อ้างถึงใน ฉันทิชย์ กระแสสินธุ์, 2512, น 81)(ภาพ 7)

สรุป

การสัมมาประวัติศาสตร์เมืองกลางทุกครั้งขยายผลว่า หม้าเสียแยกเมืองไท่หนีถืออิสลาม ดังนั้นท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรจึงหนีถืออิสลามตามมารดา ในทางกลับกันเมื่อจดหมายเหตุของท้าวเทพกระษัตรีเปิดเผยความจริงว่า ท้าวเทพกระษัตรีหนีถือพุทธ ดังนั้น หม้าเสียไม่ได้หนีถืออิสลาม

2) หนังสือประชุมพงสาวดารภาคที่ 2 พงสาวดารเมืองไท่บุรี กล่าวว่า บาระหุมหรือมะหุม แปลว่าที่ฝั่งศพ ดังนั้น หม้าเสียลูกมะหุมเฒ่า ไม่ใช่ลูกหลานพระยาไท่ ไม่ได้หนีถืออิสลาม

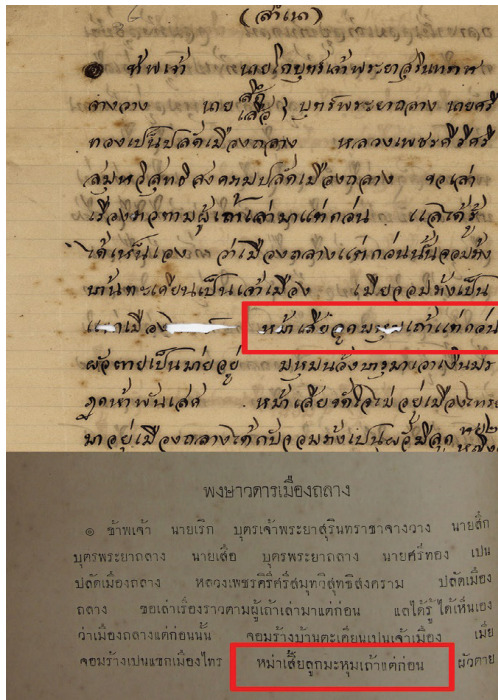
ภาพ 7: แกลงงานประวัติศาสตร์เอกสารโบราณคดี ปีที่ 3 เล่ม 2 เรื่อง เอกสารเมืองกลาง แผ่นที่ 1 หน้า 81

3) พจนานุกรมมาเลย์-ไทย กล่าวว่า มะหุม แปลว่าคนที่ตายแล้วหรือผู้ล่วงลับไปแล้วเพศชาย ดังนั้น หม้าเสียลูกมะหุมเฒ่า ไม่ใช่ลูกหลานพระยาไท่ ไม่ได้หนีถืออิสลาม

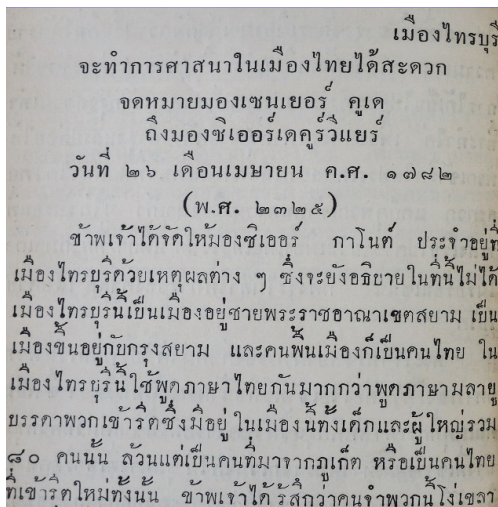
4) เหตุการณ์แม่ทัพเรือไท่บุรียึดเมืองกลางและปกครองชาวกลางเยี่ยงทาสในพ.ศ. 2310 และจดหมายเหตุของพระยากลาง (เทียน) บุตรท้าวเทพกระษัตรี (ภาพ 7) เปิดเผยความจริงว่า เมืองไท่เป็นศัตรูกับเมืองกลางมายาวนาน ดังนั้นการขยายผลว่า “หม้าเสียแยกเมืองไท่ลูกมะหุมเฒ่าเป็นลูกสาวพระยาไท่” เป็นเรื่องไม่จริงในประวัติศาสตร์กลาง

3. หม้าเสียมารดาของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรเป็นคนไทยพูดภาษาไทย ไม่ใช่มาลายูเพราะไม่ได้หนีถืออิสลาม

3.1 สำหรับการพิสูจน์เชื้อชาติของมารดาของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรต้องใช้ชื่อ “หม้าเสีย” ตามต้นฉบับสำเนาพงสาวดารเมืองกลางฉบับตัวเขียนสาเหตุมาจากกรรมการหอพระสมุดวชิรญาณผู้เรียบเรียงหนังสือประชุมพงสาวดารภาคที่ 2 พงสาวดาร

ภาพ 8: ต้นฉบับสำเนาพงสาวดารเมืองถลาง ฉบับตัวเขียน และประชุมพงสาวดารภาคที่ 2 พงสาวดารเมืองถลาง พ.ศ. 2457

ภาพ 9: ประชุมพงสาวดารภาคที่ 39 เรื่อง จดหมายเหตุของพวกคณะบาทหลวงฝรั่งเศสฯ ภาค 6

เมืองถลางพ.ศ. 2457 ถอดคำคลาดเคลื่อนจาก ต้นฉบับตัวเขียนจาก หน้าเสีย กลายเป็น หน้าเสีย (ภาพ 8)

3.2 หนังสือ A New Account of East Indies by Alexander Hamilton บทที่38 กล่าวว่า หลังจาก Hamilton สำรวจเกาะถลางในพ.ศ. 2261 Hamilton ได้เดินทางต่อไปยังเมืองไทรบุรี และบันทึกว่า “เมืองไทรบุรีเป็นเมืองเล็กและยากจน พลเมือง นับถืออิสลามและส่วนใหญ่ผสมกับศาสนาอื่น และเมืองไทรเป็นเมืองขึ้นของสยามมานาน แต่หลังจากสยามทำสงครามกับพม่าเป็นเวลายาวนาน เมืองไทรบุรีก็พยายามแยกตัวจากสยาม” เป็นหลักฐานว่า เมืองไทรบุรีในสมัยหน้าเสียก่อนอพยพไป เมืองถลางและมีลูกคือท้าวเทพกระษัตรีในพ.ศ. 2270 เมืองไทรบุรีไม่ใช่มีศาสนาอิสลามเพียง ศาสนาเดียว และเมืองไทรบุรีเป็นเมืองขึ้นของไทย มานานก่อนพ.ศ. 2261 ดังนั้นเมืองไทรบุรีย่อมต้องมีคนไทยอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

Quedah...is honoured with the title of a kingdom, tho' both small and poor. Their religion is Mahometan, much mixed with Paganism... It was many years tributary to Siam, but in their long Pegu war, it threw off the yoke. (Hamilton, 2018, p 71-72)

3.3 หนังสือประชุมพงสาวดารภาคที่ 39 เรื่อง จดหมายเหตุของพวกคณะบาทหลวงฝรั่งเศสซึ่งเข้ามาตั้งกรุงศรีอยุธยา ตอนแผ่นดินพระเจ้าเอกทัศ กับครั้งกรุงธนบุรี และครั้งกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ภาคที่ 6 เรื่อง จดหมายเหตุมองซิเออร์ คูเด ว่าด้วยการศาสนาในเมืองไทรบุรีในพ.ศ. 2325 กล่าวว่า เมืองไทรบุรีเป็นเมืองขึ้นของไทย คนพื้นเมืองเป็นคนไทย พูดภาษาไทยมากกว่าภาษามลายู (กรมศิลปากร, 2504, น 174-176) (ภาพ 9)

จากการเปรียบเทียบความน่าเชื่อถือของหลักฐานตามหลักวิชาประวัติศาสตร์ ระหว่างจดหมายเหตุของบาทหลวงฝรั่งเศสพ.ศ. 2325 และพงศาวดารเมืองกลางแต่งในพ.ศ. 2384 พบว่าจดหมายเหตุของบาทหลวงฝรั่งเศสห่างจากเวลาที่หม้าเสียอพยพจากเมืองไทรไปเมืองกลางและมีลูกคือท้าวเทพกระษัตรีในพ.ศ. 2270 ประมาณ 50 ปีเศษ แต่พงศาวดารเมืองกลางห่างจากปีเกิดของท้าวเทพกระษัตรีประมาณ 100 ปีเศษ แสดงว่าหลักฐานจากจดหมายเหตุของบาทหลวงฝรั่งเศสซึ่งผู้บันทึกเห็นเหตุการณ์ด้วยตาตนเองมีความน่าเชื่อถือมากกว่าพงศาวดารเมืองกลางซึ่งแต่งขึ้นจากคำบอกเล่า

เมื่อนำประเด็นสำคัญคือ หม้าเสียไม่ใช่มลายู เพราะไม่ได้นับถืออิสลาม วิเคราะห์ร่วมกับบันทึกของ Hamilton (ข้อ 3.2) ในพ.ศ. 2261 ซึ่งกล่าวว่าเมืองไทรบุรีเป็นเมืองขึ้นของไทยมานาน ย่อมมีคนไทยอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและจดหมายเหตุบาทหลวงฝรั่งเศส พ.ศ. 2325 ซึ่งกล่าวว่าเมืองไทรบุรีเป็นเมืองขึ้นของไทย คนพื้นเมืองเมืองไทรบุรีเป็นคนไทย พูดภาษาไทยมากกว่าพูดภาษามลายู สรุปผลว่า หม้าเสียคนพื้นเมืองเมืองไทรบุรี เป็นคนไทยพูดภาษาไทยเหมือนคนเมืองไทรบุรีส่วนใหญ่และไม่ใช่มลายู เพราะไม่ได้นับถืออิสลาม

3.4 สำเนาหนังสือพงศาวดารเมืองกลางฉบับตัวเขียน (ภาพ 8) กล่าวว่า มารดาของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรชื่อ “หม้าเสีย” (อ้างถึงในชิรวัดมน์ นิเจนตร, 2543, น 190) ในภาษาใต้ คำว่า “หม้า” ออกเสียง “หมา หรือ ม่า” เพราะในภาษาใต้เสียงสามัญกับเสียงเอกออกเสียงเหมือนกัน และคำว่า “หม้า หรือ หมา หรือ ม่า” ในความหมายของคนไทยเชื้อจีน (ท้าวเทพกระษัตรีมีบิดาเป็นคนจีน อ้างถึงข้อ 1.1) หมายถึง อาม่า (อาเหล่าม่า) หรือ

คุณย่าหรือคุณยาย เมื่อวิเคราะห์ชื่อ “หม้าเสีย” ร่วมกับหลักฐานว่า คนพื้นเมืองในเมืองไทรเป็นคนไทยพูดภาษาไทย และหม้าเสียไม่ใช่มลายู เพราะไม่ได้นับถืออิสลาม สรุปได้ว่า มารดาของท้าวเทพกระษัตรีไม่ใช่มลายูแต่เป็นคนไทยพูดภาษาไทย ชื่อ “นางเสีย” ซึ่งเป็นชื่อพยางค์เดียวแบบไทยโบราณ เช่นเดียวกับชื่อลูกของท่านคือ จัน มุก หม้า อาด และเรื่อง (อ้างถึงใน ชิรวัดมน์ นิเจนตร, 2543, น 190) และหลาน ๆ เรียกท่านว่า หม้าเสีย หรือคุณย่าหรือคุณยายเสีย

สรุป หม้าเสียมารดาของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรชื่อ นางเสีย เป็นคนพื้นเมืองเมืองไทร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนไทยพูดภาษาไทยมากกว่าภาษามลายู และหม้าเสียไม่ใช่มลายู เพราะไม่ได้นับถืออิสลามหมายความว่า หม้าเสียเป็นคนไทยพูดภาษาไทยไม่ใช่แขกมลายู สำหรับชื่อ หม้าเสีย มาจากคำเรียกของลูกหลานว่า อาหม้า (ม่า) หรือคุณย่าหรือคุณยาย “เสีย”

4. สุสาน (กูโบร์) หม้าเสีย ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอลำดวน จากเว็บไซต์ของกระทรวงวัฒนธรรม ไม่มีจริงในประวัติศาสตร์เมืองกลาง

4.1 เว็บไซต์ของศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม(www.m-culture.in.th/album/114100) เผยแพร่ข้อมูลเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2554 กล่าวว่า “สุสานแม่หม้าเสีย อนุเมติโดย จังหวัดภูเก็ต รายละเอียด สถานที่ฝังศพของ แม่หม้าเสีย มารดาของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร ซึ่งเป็นชาวเมืองไทรบุรีที่แต่งงานกับบุตรจอมร้างบ้านตะเคียน เจ้าเมืองกลางในสมัยนั้น, สถานที่ตั้ง สุสานแม่หม้าเสีย ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอลำดวน จังหวัดภูเก็ต” (ภาพ 10) ประเด็นสำคัญคือ จดหมายเหตุของท้าวเทพกระษัตรีเปิดเผยความจริงว่า ท้าวเทพกระษัตรีนับถือพุทธ และหม้าเสียไม่ได้นับถืออิสลาม ดังนั้น

ภาพ 10: ที่มา สุสานหม่าเสี้ย จากเว็บไซต์ของ ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

สุสาน(กูโบร์)หม่าเสี้ย ตำบลเทพกระษัตรี ไม่ใช่เรื่องจริงในประวัติศาสตร์

4.2 หลักฐานปฐมภูมิเปิดเผยความจริงว่า เมืองถลางสมัยท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรอยู่ที่เมืองท่าเรือ ตำบลปากคลอง จากวารสารรัฐสมัยที่ 41 ฉบับที่ 3 เรื่อง การค้นพบ เมืองถลาง ค่ายเมืองถลาง สนามรบพม่า สมัยท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทรกล่าวโดยย่อดังนี้ Captain Forrest สำนวนจเกาะถลางในพ.ศ. 2327 รายงานว่า จวนเจ้าเมืองถลางอยู่ที่เมืองท่าเรือ และจดหมายเหตุของท้าวเทพกระษัตรี พ.ศ. 2328 ก่อนเกิดสงครามเมืองถลางไม่นาน ท่านสั่งซื้อปืนจำนวนมากจาก Captain Scott มาให้คนที่รักษาบ้านเฝ้าค่าย แสดงว่าคนเฝ้าค่ายต้องมีจำนวนมาก และความในจดหมายเหตุแสดงว่า บ้านของท่าน (จวนเจ้าเมือง) อยู่บริเวณเดียวกันกับค่ายทหารที่เมืองท่าเรือ และ Captain Scott รายงานสำนักงานใหญ่ว่า เขาเห็นกองเรือพม่าขนาดใหญ่ปรากฏที่อ่าวท่าเรือเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 1786 และ Captain Light รายงานสำนักงานใหญ่ว่า เขาได้รับแจ้งจาก Captain Scott และ Captain Bemele ว่า เห็นกองเรือพม่าขนาดใหญ่ 80 ลำพร้อมทหาร 3000 คนโจมตีเกาะถลางที่อ่าวท่าเรือในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 1786 และหลัง

สงครามถลางสงบ 15 เดือน Captain Light รายงานสำนักงานใหญ่เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 1787 ว่า บ้านตะเคียนมีประชากร 400 คน และเมืองท่าเรือมีประชากร 400 เรือน ซึ่งขยายตัวจาก 80 เรือนในพ.ศ. 2327 (ตามรายงานของ Captain Forrest) แสดงว่า ประชากรเมืองบ้านตะเคียนในพ.ศ. 2328 ต้องมีน้อยกว่า 400 คน สมมติว่าในพ.ศ. 2328 (1786) ทัพพมา 3,000 คนผ่านบ้านตะเคียน ชาวบ้านตะเคียนต้องหนีเข้าป่า เปิดเผยความจริงว่า สนามรบสมัยท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรในพ.ศ. 2328(1786) ไม่ได้เกิดที่เมืองบ้านตะเคียนหรือ สนามรบที่เมืองบ้านตะเคียนไม่ใช่เรื่องจริงในประวัติศาสตร์สงครามเมืองถลางพ.ศ. 2328 (เอกพล มโนสุนทร, 2563, น 59-76)

หลักฐานปฐมภูมิของ Captain Forrest, Captain Scott, Captain Bemele และ Captain Light เปิดเผยความจริงว่า เมืองถลาง บ้านท้าวเทพกระษัตรี ค่ายเมืองถลางและสนามรบพม่าปี 1786 อยู่ที่เมืองท่าเรือ ตำบลปากคลอง หม่าเสี้ยวัยชราต้องอาศัยอยู่กับลูกและเมื่อเสียชีวิตต้องปลงศพที่เมืองท่าเรือ ดังนั้นสุสาน (กูโบร์) หม่าเสี้ย ตำบลเทพกระษัตรี ไม่ใช่เรื่องจริงในประวัติศาสตร์

4.3 เว็บไซต์ของกระทรวงวัฒนธรรมนำเสนอข้อมูลว่า สุสาน (กูโบร์) หม่าเสี้ยอยู่ที่ตำบลเทพกระษัตรี เรื่องนี้ได้รับความเชื่อถือจากประชาชนว่าเป็นความจริง เพราะประชาชนทั่วไปเข้าใจว่า หลุมศพนิรนามหลุมนี้ได้รับการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์เรียบร้อยแล้ว และมีหลักฐานปฐมภูมิทางประวัติศาสตร์รับรองว่า บุคคลในหลุมศพคือหม่าเสี้ย มารดาท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร ประเด็นปัญหาคือ หลุมศพนิรนามหลุมนี้ไม่เคยผ่านการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์เพื่อยืนยันอัตลักษณ์ของบุคคลในหลุมศพเช่น การตรวจ

mitochondrial DNA ของบุคคลในหลุมศพว่ามีรหัสพันธุกรรมตรงกับลูกหลานของ้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทรหรือไม่ และไม่มี การพิสูจน์เพศของบุคคลในหลุมศพ และหลุมศพนิรนามนี้ไม่มีหลักฐานปฐมภูมิทางประวัติศาสตร์รับรองว่าเป็นหลุมศพของหม้าเสีย และหม้าเสียไม่ได้นับถืออิสลาม ดังนั้น สุสาน (กูโบร์) หม้าเสีย ตำบลเทพกระษัตรี ไม่ใช่เรื่องจริงในประวัติศาสตร์

สำหรับการตรวจสอบ mitochondrial DNA สามารถยืนยันอัตลักษณ์บุคคลในหลุมศพว่ามีความเกี่ยวข้องกับลูกหลานในปัจจุบันหรือไม่ เช่น การพิสูจน์โครงกระดูกของพระเจ้าริชาร์ดที่ 3 ในค.ศ. 2012 หลังจากสูญหายไป 500 ปี (Cr: <https://www.world-archaeology.com/world/europe/uk/england/richard-iii-rediscovered/>)

สรุป หลักฐานปฐมภูมิเปิดเผยความจริงว่าเมืองถลางและบ้าน้าวเทพกระษัตรีตั้งอยู่ที่เมืองท่าเรือ ตำบลปากคลองหม้าเสียวัยชราต้องอาศัยอยู่กับลูกที่เมืองท่าเรือ เมื่อหม้าเสียถึงแก่กรรมต้องปลงศพที่เมืองท่าเรือ ฝั่งตะวันออกของเกาะภูเก็ต สำหรับบุคคลในสุสาน (กูโบร์) หม้าเสีย ตำบลเทพกระษัตรีไม่เคยผ่านการตรวจสอบ mitochondrial DNA เพื่อยืนยันอัตลักษณ์บุคคล และหม้าเสียไม่ได้นับถืออิสลาม ดังนั้นสุสาน (กูโบร์) หม้าเสีย ตำบลเทพกระษัตรีฝั่งตะวันตกของเกาะภูเก็ต ไม่ใช่เรื่องจริงในประวัติศาสตร์เมืองถลาง

สรุปผลการศึกษา

1) ต้นตระกูลของ้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรเป็นคนไทยเชื้อจีน ไม่ใช่ชาวมลายู ไม่ได้นับถืออิสลาม ไม่ใช่ลูกหลานพระยาไทร ไม่ใช่ลูกหลานพระยาถลาง

2) มารดาของ้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรชื่อ นางเสีย เป็นคนไทย พูดภาษาไทยเช่นเดียวกับ

คนเมืองไทรส่วนใหญ่ และหม้าเสียไม่ใช่ชาวมลายู เพราะไม่ได้นับถืออิสลาม ส่วนคำว่า “หม้าเสีย” หมายถึง มาเสียหรือคุณย่าเสียหรือคุณยายเสีย เพราะบิดาของ้าวเทพกระษัตรีเป็นคนจีน

3) สุสาน (กูโบร์) หม้าเสีย ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอลา้ง จังหวัดภูเก็ต จากเว็บไซต์ของกระทรวงวัฒนธรรม ไม่ใช่เรื่องจริงในประวัติศาสตร์เมืองถลาง

4) พระยากันตันสามมีเมียมาน้องสาวพระยาไทรและครอบครัวอิสลาม ณ ตำบลตะเคียน และลูกหลานเช่น นายทองพูน (พระยาถลางทองพูน) นายทองเพ็ง (พระยาถลางทองเพ็ง) ในหนังสือของขุนนรภัยพิจารณ์ ไม่มีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์เมืองถลาง เพราะหนังสือประวัติ้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร ของขุนนรภัยพิจารณ์ เป็นเรื่องแต่งอิงประวัติศาสตร์ ไม่ใช่บันทึกประวัติศาสตร์ ยกเว้นเรื่องการขอพระราชทานนามสกุลตอนท้ายเรื่องเป็นหลักฐานปฐมภูมิ

ข้อเสนอแนะ

1) จังหวัดภูเก็ตและกระทรวงวัฒนธรรมควรจัดให้มีการชำระประวัติศาสตร์เมืองถลาง เพราะหลักฐานปฐมภูมิที่ค้นพบเปิดเผยความจริงว่าความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับประวัติ้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทรและบรรพชนรวมถึงสถานที่และเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ถลางที่เชื่อกันมาตั้งแต่รัชกาลที่ 5 ผิดพลาดเกือบทั้งหมด

2) ทางจังหวัดภูเก็ตและกระทรวงวัฒนธรรมควรติดต่อขออนุเคราะห์หรือขอซื้อสำเนาเอกสารจดหมายเหตุของกัปตันเรือชาวอังกฤษที่บันทึกเหตุการณ์ของเมืองถลางจาก British Library หรือขอความอนุเคราะห์จากรัฐบาลอังกฤษ เพื่อประโยชน์ของการศึกษาในอนาคต ■

ขอขอบพระคุณ

1. คุณสุภาวีย์ วิจิตร หัวหน้างานบริการสารสนเทศอันดามัน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภูเก็ต
2. เจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพฯ ทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- Hamilton. A. (2018). A New Account of East Indies by Alexander Hamilton., (p 67, 68, 71, 72, 73, 74, 92, 150, 151). Palala Press:USA.
- ขจร สุขพานิช. (2512). แดงงานประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี ใน จันนิกษ์ กระแสสินธุ์ (บ.ก.), เอกสารเมืองกลาง ปีที่ 3 เล่ม 1 (น 81,110). กรุงเทพฯ:สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี.
- รอง ศยามานนท์. (2511). แดงงานประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี ใน จันนิกษ์ กระแสสินธุ์ (บ.ก.), พระยาราชกัปตัน ปีที่ 2 เล่ม 2 (น 76, 77, 86). กรุงเทพฯ:สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี
- ชีรวัดณ์ นิเจนตร. (บรรณธิการ). (2543). รายงานการสัมมนาประวัตินกลางครั้งที่ 2 วันที่ 23-25 กรกฎาคม 2539 “สำเนาพงศาวดารเมืองกลางฉบับตัวเขียน” (น 190-192) องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต. กองทอง: ภูเก็ต.
- ชีรวัดณ์ นิเจนตร. (บรรณธิการ). (2543). รายงานการสัมมนาประวัตินกลางครั้งที่ 2 วันที่ 23-25 กรกฎาคม 2539 “ประวัติทำทเทศตรีทำทศรีสุนทร ฉบับขุนนรภัยพิจารณา” (น 213-226,230) องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต. กองทอง: ภูเก็ต.
- ดำรงราชานุภาพ. (2457).สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ประชุมพงศาวดารภาคที่ 2 พงศาวดารเมืองกลาง. (น 56-57) พิมพ์ไทย: กรุงเทพฯ.
- ดำรงราชานุภาพ. (2457). สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ประชุมพงศาวดารภาคที่ 2 พงศาวดารเมืองไทรบุรี. (น 70) พิมพ์ไทย: กรุงเทพฯ.
- ดำรงราชานุภาพ. (2457). สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ประชุมพงศาวดารภาคที่ 2 พงศาวดารเมืองตรังกานู. (น 102) พิมพ์ไทย: กรุงเทพฯ.
- ดำรงราชานุภาพ. (2457). สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ประชุมพงศาวดารภาคที่ 2 พงศาวดารเมืองกลันตัน. (น 117) พิมพ์ไทย: กรุงเทพฯ.
- ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. (2505). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1. (น 120-121). คลังวิทยา: กรุงเทพฯ.
- ประชุมพงศาวดารภาคที่ 39. (2511). จดหมายเหตุของพวกคณะบาทหลวงฝรั่งเศสซึ่งเข้ามาตั้งครั้งกรุงศรีอยุธยา ตอน แผ่นดินพระเจ้าเอกทัศ กับครั้งกรุงธนบุรี และครั้งกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ภาคที่ 6. (น 174). กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯ.
- วิเชียร ต้นตระเสนีย์. (2561). พจนานุกรม ภาษามลายู-ภาษาไทย (น 536). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.
- อาชิซ บิน มุฮัมมัด อีซา. (2552). พจนานุกรม มาเลย์-ไทย (น 387). อักษรวัฒนา: กรุงเทพฯ.

สำเนาคำแปลหนังสือตณภูมิศาสตร์ จ.ศ.1201. (กระดาศา). (เลขที่ 309 หมู่จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3) หอสมุดแห่งชาติ: กรุงเทพฯ.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2510). รวมเอกสารเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เมืองถลาง. (น 66-67) ห้างหุ้นส่วน จำกัดศิริพร: พระนคร.

เอกพล มโนสุนทร. (2562). วารสารรัฐสมิแล ปีที่ 40 ฉบับที่ 1 ใน พิเชฐ แสงทอง (บก.), ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทรเป็นไทยลูกจีนนับถือศาสนาพุทธ (น 68-76). กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี:ปัตตานี

เอกพล มโนสุนทร. (2563). วารสารรัฐสมิแล ปีที่ 41 ฉบับที่ 1 ใน พิเชฐ แสงทอง (บก.),การค้นพบ เมืองถลาง ค่ายเมืองถลาง สนามรบพม่า สมัยท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร (น). กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี:ปัตตานี

เอกสารสรุปรายงานผลการอภิปรายกลุ่ม 4 เรื่องท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร วันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2527 ณ ศาลาประชาคม จังหวัดภูเก็ตโดย สุนัย ราชภัณฑารักษ์ เลขานุการกลุ่ม(น 117)

อนุดาอุด. (ม.ป.ป.). ละคร 495 ภาควิชาด้วยการละหมาด บทที่ว่าด้วย เมื่อใดที่ต้องสั่งให้เด็กละหมาด สืบค้นจาก <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2010/7285/6/Chapter1.pdf> หน้า 14-15 และ<https://www.islammore.com/view/2694>

การพิสูจน์โครงกระดูกของพระเจ้าริชาร์ดที่ 3 ในค.ศ. 2012 สืบค้นจาก <https://www.world-archaeology.com/world/europe/uk/england/richard-iii-rediscovered/>

สุสานแม่หม้ายเสีย ตำบลเทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต สืบค้นจาก www.m-culture.in.th/album/114100

อนุสาวรีย์ 9 วีรชนเมืองถลาง ตำบลเทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต สืบค้นจาก <http://www.thepkrasattri.go.th/travel/detail/501/data.html>